

Тугуу Илалтын 40 жилийнг эргэвэр!

Бүхы оронудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БҮРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БҮРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ. МИНИСТРҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 107 (16930)

1985 оной майн 9, четверг

Сэн 3 мүнэгн.

ЭТЭДЭЭ ЭНХЭ ТАЙБАН БАЙГ БҮМБЭРСЭГНАЙ!

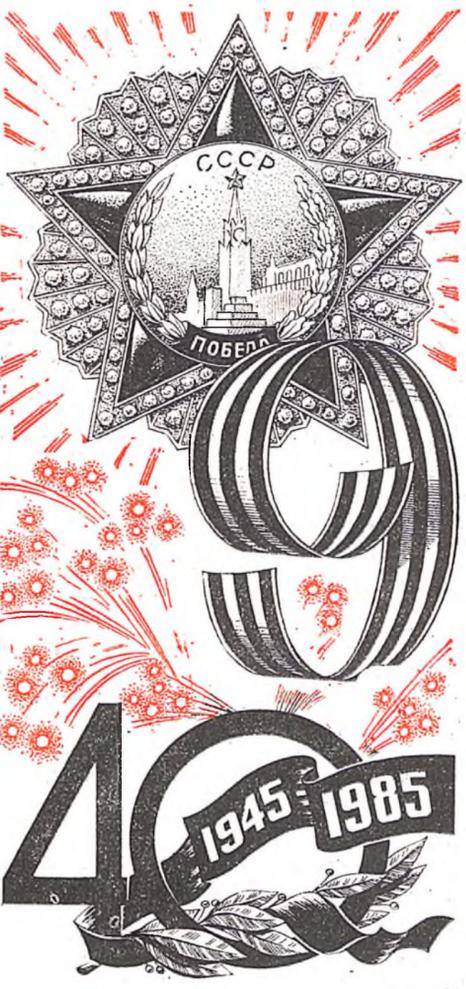
Ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлахан Илалтын 40 жэлэй оидо зориулагдажа, Кремлин Сьезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаан

Энэ этгэл найдамтай дабшлалта манай оройной олон миллион эрхэтэдэй — худлэмришэдэй, колхознигуудай, интеллигенцин зөхөн байгуулах эршэтэй ажалал үрэдүн болоно. КПСС-эй XXVII Сьездые нэрэтэй солотойгоор утгачие бэлдэн, тэдэнэр үсгэлдэрихнөө үлүү хайнаар худлэхөөр, үйлдэрихн, эрдэм, соёлтой бүхы халбаринуудата амжалта туйлахаар, манай обществын социальноекономическа хүжэлтэ хүрдэдахаар, энэ талаар наад тоётой шарууллаа байһан бүхы юумэ усадхаар эрид шиндэхэдэй байһана мэдүүлэ.

Илалтын 40 жэлэй оие һайндэрлэсэхээ СССР-эй Министрнүүдэй Сөведэй Түрүүлэгээрэй орлогшонор, хэдэ хэдэ министрствнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилгшэд, сэрэгэй элитэ өзч нальнигууд, дайнай олон ажалай ветеранууд мун гэр президиумдэ һуба.

СССР-эй Верховно Сөведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Сөведэй Түрүүлэгээрэй орлогшонор, хэдэ хэдэ министрствнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилгшэд, сэрэгэй элитэ өзч нальнигууд, дайнай олон ажалай ветеранууд мун гэр президиумдэ һуба.

Мунөөдэр энэ үнэгэргэдэз байһан Москва хотын ажалшадай түлөөлгшэдэй, Москвагай гаринзоной сэрэгшэдэй түлөөлгшэдэй суглаан дээрэ энэ суглаарад байһан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эрлэхэ зоригтой фронтоньгуудые, партизануудые, ажалай фронтын шэн габьяата тэмсэлшэдые, баатар-гавьяата эхэнэрүүдые — дайнай

БАЯРАЙ СУГЛААН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлахан Илалтын 40 жэлэй оидо зориулагдаһан баярай суглаан Бүрядай гүрэнэй Ленин ордонто оперо болон баярай академическ театр соо боложо үнгэрбэ.

СОВЕТ АРАДАЙ ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ БААТАРШАЛГА

Нүхэр М. С. ГОРБАЧЕВОЙ хэһэн элидхэл

Мунөөдэр оройнай манай туйлы ажалай шэн габьяае, үзэгдөө дуудлагай бүү зэбсэсэг бүтээһэн, металл хайлуулһан, ороһоо таржа ургууллаһан, заводой шехүү болон шехтүүнүүдэй зөхөн байгуулаһан, заводой шехүү болон шехтүүнүүдэй зөхөн байгуулаһан, заводой шехүү болон шехтүүнүүдэй зөхөн байгуулаһан...

Мунөөдэр оройнай манай туйлы ажалай шэн габьяае, үзэгдөө дуудлагай бүү зэбсэсэг бүтээһэн, металл хайлуулһан, ороһоо таржа ургууллаһан, заводой шехүү болон шехтүүнүүдэй зөхөн байгуулаһан...

Мунөөдэр оройнай манай туйлы ажалай шэн габьяае, үзэгдөө дуудлагай бүү зэбсэсэг бүтээһэн, металл хайлуулһан, ороһоо таржа ургууллаһан, заводой шехүү болон шехтүүнүүдэй зөхөн байгуулаһан...

Мунөөдэр оройнай манай туйлы ажалай шэн габьяае, үзэгдөө дуудлагай бүү зэбсэсэг бүтээһэн, металл хайлуулһан, ороһоо таржа ургууллаһан, заводой шехүү болон шехтүүнүүдэй зөхөн байгуулаһан...

Дайнай ветеран, Алдар Солийн орденуудай дүүрэн кавалер П. А. Попов үгэ хэлэ хэдээ, Сталинград, Донбасс, Крым, Шуляй, Кенигсберг агуухэ Илалтын һайндэрөөр КПСС-эй Верховно Сөведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Сөведэй зүгһөө үнэн зүрхэнөө амаршалба.

СОВЕТ АРАДАЙ ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ БААТАРШАЛЛОВ

[Үргэлжлэл. Эхнийнх 1-дхи нуртал.]

хар гашуудал, дайсанай үүдэллээ эрлийг мухуй абуугаа-нууд тэднээ үнөөгөө эхлэж гэгдэн ухаан бодолоор манниг алааруулагуу. Илагша боло-ж Германида оронон совет хүн фашизмыг эрэн ядалгаа бүх нөмөц арадаа зориула-гуу. Дайн байлдаануудай бо-ложо байхдаа, тэрэнэй ам-галан байдалаа зохёоходонь ма-най асад тулалваа лэн.

Асар, урда тэнь эзэгдөө дуулдагуй эхэ дай байлда-нуудта манай полководецуудай, сэргээгич нагальнуудай бэлгэ шадбарар, ажаллаар байгуулагдаа. Энэнай үнхөөр-өө илалтын хүрөөтэй эзбэгс байхан юм.

Публицистикын хурса мур-туйд, уран хайханай прозын тобгойм образууд, патриотич-еска дуунууд, Фильмүүд, зу-жэгүүд, шүлэгүүд, плакатууд дайсадаа эсэргүү хатуу шанга байлдаануудта хүнүүдэй зориг-жуудлаа гэн.

Эдир залуу наһанайн дай-най үедэ тулалдаан хүрөөтэ дүшөөд онуудай комсомолуудай, бүхэ залушуулай баа-таршалга арадай дураскалда хүлээгдэж үлэхэ. Дайнай хүлээгдэж түрэлэн, социалис бай-гуулаалтар хүмүүжүүлэгдэн, эдир баганаа революцион, хамтын хараа бодол бээдэ шэнгээлэн үетэн дайсадаг дай-лагдай байгаа. Тин тэднээр дайнай хүшэр хүндэ хүнүүдэй бүхэ туршалганууды зориу-луухоор дабана, нимэ залуу-жууды эх болгохо, хүмүү-жүүлэхэ аргатай оронини ил-жа быолохгүй гэжэ харуулаа гэн.

Фронт дээр, мун тилашье нимэ байгаа. Фашиста, заводу-дай колхоз, совхозуудай поли дээрэ хубууд, басгаад, эдир-шур үнэнхэн малгайгаа абаха сүүлгүүгээр хүдэлдэг лэн. Тэдээр эсхэ гэжэ шэжээ мэдэ-дэгуй байгаа гээд хэлсэдэг. Эсэдэг байгаа аб даа. Гэб-шэ ажал хүдэлмэрин дай-лагдажа байгаа. Эх орондоо хэ-рэгтэй гэжэ ээлээр мэдэдэг лэн. Тин мунөөдэршье манай үедэ олон миллион хүнүүдэй дураскалда тэднээрэй сэргэ-гүй үеин эдир залуу наһан онсо хүндэтгээр ханагадга юм.

Совет эхэнэрүүдэй баатар-шалга тухай бидэ баяр баяс-хангай гүнзгий мэдэрэлтэй гэрэ хэлэнбид. Дайн гэжэ эхээр хүнэй хэрэг бэшэ аб даа, Гэбшэ тэднээр аюулбаа өгнүй, эршүүлтэй адли дол-белтэ ороодог, хератан дай-садаа зүрхтэйгөөр дайлагда-даг, шархатаһан солдадууды байлдаанай газаргаа гаргадаг, мэдсанбадууды, госпиталь-нуудта тэднээрэй хойноосоо харуулагдаа гэн. Шэн зориг-тэй, энэрхи сэдьхэлтэй эхэнэр-үүдэй ашаар олон миллион сэргээгич али наһан абага-дан юм. Ажалай фронт эдир тэднээрэй гаргаһан алдар-та баатаршалганууды эрдэ зон хэдээшлэе мартагддаг. Совет эхэнэрүүд сэргээгич үе-ийн хүшэр хүндэ бэрхшээл-нууды, бүхэ гасалан зобол-онды бээ дээрэ үзэн байгаа. Совет патриот эхэнэрүүд дээр бидэ изааргүй эхээр омогорхондог, илалтын тула-даа эхэн бүхэ юмэнэйхэн түлөө гүнзгий баяр баясхалан хүргэнбид.

Манай орондоо харша эээр-хүг турхимж абуугаа түсбэлэ-жэ байхдаа, Советск Союзын аравууды хоорондоо эб-гүй болгохо, элбэ үндэстэ рхата-най аравуудай хоорондоо хе-морро үлдэхэ гэжэ фашист-нууд найдаһан байгаа. Эдэ бо-домжонуудын бургуу хүрөө.

Эээрхүг турхимжшүүдэ эсэргүү тэмсэлдэ ороной бүхэ нагальнууд болон ард үндэстэ-дэ имэ нитгээр жагсаһан дай-н хүн түрэлтэй түүхэдэ үшөө байгаагүй. Ленинск на-циональн политикын сэсэг мэргэзи, холын бодолтой эсэгч Ленинын аравуудай аха дүү өһоний нэгдэлдэ түсгэвөөр харгадаа гэн. Агууэз соци-алис холбоон бата, хэлбэршэ-гүй зандаа үлөө.

Фронт дээрхи, тилэй асарч эхэ хүдэлмэрин парти, тэрэн-эй Центральна Комитет, ВКП (б)-гэй ЦК-гай Генерална сек-ретарь Иосиф Виссарионович Сталин түрүүтэй Гүрэнэй оро-онини комитет хүтэлбэрлөө.

Партияна комитетууд өһо-най дайшалхы штабууд, ол-нитэ зонхой политикэсэ эм-хидхэлшэ боллоо. Хаа хаана-гүй — солдадуудай партида болон подполкино партинаа организацнууд хүдэлөө. Поли-худалмэрилшээд дүлэтэ үг-өөрөө, өөрингөө жэшээгээр сэргээгичэ зоригжуудлаа гэн. «Гартаа автомат баринан, бээд дайдалха халада, каска үмдэ-дэн, булантай урда алхалан, герман фашистууды бута со-жиго, Эсэгэ оронсо сүүлчэ үндэр дээдэн хайн хайхан зорилго туйлаха хэрэгтэ сэргэ-шээгич зоригжуудлаа гэн. Эсэгэ оронсо хамгаллын Агуу-эхэ дайнай түүхэдэ орохо юм, гэжэ 1942 ондо «Правда» бэ-шэ гэн.

сал эрмэлзэлтэй гэн. Дайсады сэргээгич тэмсэлдэ орхоодоо бу-ри булюу хайн самоледууд, танкунууд, бүү эзбэгсүүд бо-лон миномедууд. Бусад ян-зын эзбэгс хэрэгсэлнүүд ма-най эрдэмтэдэй, конструктор-нуудай болон инженерүүдэй бэлгэ шадбарар, ажаллаар байгуулагдаа. Энэнай үнхөөр-өө илалтын хүрөөтэй эзбэгс байхан юм.

Публицистикын хурса мур-туйд, уран хайханай прозын тобгойм образууд, патриотич-еска дуунууд, Фильмүүд, зу-жэгүүд, шүлэгүүд, плакатууд дайсадаа эсэргүү хатуу шанга байлдаануудта хүнүүдэй зориг-жуудлаа гэн.

Эдир залуу наһанайн дай-най үедэ тулалдаан хүрөөтэ дүшөөд онуудай комсомолуудай, бүхэ залушуулай баа-таршалга арадай дураскалда хүлээгдэж үлэхэ. Дайнай хүлээгдэж түрэлэн, социалис бай-гуулаалтар хүмүүжүүлэгдэн, эдир баганаа революцион, хамтын хараа бодол бээдэ шэнгээлэн үетэн дайсадаг дай-лагдай байгаа. Тин тэднээр дайнай хүшэр хүндэ хүнүүдэй бүхэ туршалганууды зориу-луухоор дабана, нимэ залуу-жууды эх болгохо, хүмүү-жүүлэхэ аргатай оронини ил-жа быолохгүй гэжэ харуулаа гэн.

Фронт дээр, мун тилашье нимэ байгаа. Фашиста, заводу-дай колхоз, совхозуудай поли дээрэ хубууд, басгаад, эдир-шур үнэнхэн малгайгаа абаха сүүлгүүгээр хүдэлдэг лэн. Тэдээр эсхэ гэжэ шэжээ мэдэ-дэгуй байгаа гээд хэлсэдэг. Эсэдэг байгаа аб даа. Гэб-шэ ажал хүдэлмэрин дай-лагдажа байгаа. Эх орондоо хэ-рэгтэй гэжэ ээлээр мэдэдэг лэн. Тин мунөөдэршье манай үедэ олон миллион хүнүүдэй дураскалда тэднээрэй сэргэ-гүй үеин эдир залуу наһан онсо хүндэтгээр ханагадга юм.

Совет эхэнэрүүдэй баатар-шалга тухай бидэ баяр баяс-хангай гүнзгий мэдэрэлтэй гэрэ хэлэнбид. Дайн гэжэ эхээр хүнэй хэрэг бэшэ аб даа, Гэбшэ тэднээр аюулбаа өгнүй, эршүүлтэй адли дол-белтэ ороодог, хератан дай-садаа зүрхтэйгөөр дайлагда-даг, шархатаһан солдадууды байлдаанай газаргаа гаргадаг, мэдсанбадууды, госпиталь-нуудта тэднээрэй хойноосоо харуулагдаа гэн. Шэн зориг-тэй, энэрхи сэдьхэлтэй эхэнэр-үүдэй ашаар олон миллион сэргээгич али наһан абага-дан юм. Ажалай фронт эдир тэднээрэй гаргаһан алдар-та баатаршалганууды эрдэ зон хэдээшлэе мартагддаг. Совет эхэнэрүүд сэргээгич үе-ийн хүшэр хүндэ бэрхшээл-нууды, бүхэ гасалан зобол-онды бээ дээрэ үзэн байгаа. Совет патриот эхэнэрүүд дээр бидэ изааргүй эхээр омогорхондог, илалтын тула-даа эхэн бүхэ юмэнэйхэн түлөө гүнзгий баяр баясхалан хүргэнбид.

Манай орондоо харша эээр-хүг турхимж абуугаа түсбэлэ-жэ байхдаа, Советск Союзын аравууды хоорондоо эб-гүй болгохо, элбэ үндэстэ рхата-най аравуудай хоорондоо хе-морро үлдэхэ гэжэ фашист-нууд найдаһан байгаа. Эдэ бо-домжонуудын бургуу хүрөө.

Эээрхүг турхимжшүүдэ эсэргүү тэмсэлдэ ороной бүхэ нагальнууд болон ард үндэстэ-дэ имэ нитгээр жагсаһан дай-н хүн түрэлтэй түүхэдэ үшөө байгаагүй. Ленинск на-циональн политикын сэсэг мэргэзи, холын бодолтой эсэгч Ленинын аравуудай аха дүү өһоний нэгдэлдэ түсгэвөөр харгадаа гэн. Агууэз соци-алис холбоон бата, хэлбэршэ-гүй зандаа үлөө.

Фронт дээрхи, тилэй асарч эхэ хүдэлмэрин парти, тэрэн-эй Центральна Комитет, ВКП (б)-гэй ЦК-гай Генерална сек-ретарь Иосиф Виссарионович Сталин түрүүтэй Гүрэнэй оро-онини комитет хүтэлбэрлөө.

Партияна комитетууд өһо-най дайшалхы штабууд, ол-нитэ зонхой политикэсэ эм-хидхэлшэ боллоо. Хаа хаана-гүй — солдадуудай партида болон подполкино партинаа организацнууд хүдэлөө. Поли-худалмэрилшээд дүлэтэ үг-өөрөө, өөрингөө жэшээгээр сэргээгичэ зоригжуудлаа гэн. «Гартаа автомат баринан, бээд дайдалха халада, каска үмдэ-дэн, булантай урда алхалан, герман фашистууды бута со-жиго, Эсэгэ оронсо сүүлчэ үндэр дээдэн хайн хайхан зорилго туйлаха хэрэгтэ сэргэ-шээгич зоригжуудлаа гэн. Эсэгэ оронсо хамгаллын Агуу-эхэ дайнай түүхэдэ орохо юм, гэжэ 1942 ондо «Правда» бэ-шэ гэн.

Тэмсэлэй эгэлл аюултай, эгэлл харюусалгай урдаст-уудта коммунистууд ошодог байгаа. Тэрэ жэлүүдэ тар-бан коммунист бүхэнэй дүр-Бэжин сэргээгич дундаа гу-айн оронини предпряти-уудта байдаа гэн. Центральна Комитетэй гшүүдэ, эгэлл эр-хэн партинаа хардуулаа тин-шэ элбэгдэн байгаа. Фа-шис булмтаргашадтай болоһон дайнда 3 миллион коммунист-нууд алуулһан байна. Тэрэ баатаршалгата жэлүүдэд 5 миллион гаран хүн гертдаа ороо.

оронийгоо хуби заяанай түл-өө айкабар эхэ харюусалга-ейн байна, оронсо илалтада хүргэнбид, дайнай жэлүүдэд манай партин сэдьхэл бол-олийн политикэсэ нэрэ хүндэ бэхжижэ, ард зон коммунист-ин нэрэ хүндэе бүри эхээр үндэлдэг болоо. Тин бидэ, Ленинск партин гшүүдэ, энэ-гээр хээдээшлэе омогорхогод байхаа гэн.

Дайнда манай бүү эзбэгс, экономоки болон политикэсэ байгуулалта гасгал илаа башэ. Энэнай манай үзэл бодолгой илалта болон байгаа. Тэрэ-най төлөө революцион хэлдэн, совет хүнүүд дайлагдаһан, али наһааа үргэн шуу. Энэ-най хадаа энэрхи хайхан сэдьхэлэй, үнэн зүб ябадалай гол өһонуудта үндэлдэг ма-най үзэл сурталы болон өһо зөшомой илалта болон бай-гаа.

Совет армй сүүлчэй агуу-эхэ үүргээ нэрэстэй түрэтэй-гөөр дүүргэ гэн. Боггошо-логлоһон Европын сүүлчын бата, найдамай амгалан тай-гаа байдалда Европын ара-дуудай ажагуурын тула, дай-наа, фашизмад эсэс табихын тула тэрэ дайлагдаһан байгаа. Илалтын үдары тэмсэлдэжэ байхдаа, союзна арминуудтай — США-гай, Великобританиин, Франциин солдадуудай дай-шалхы шэн зоригэй үндэрөөр сэргэнбид. Югослава арадай, тэрэнэй арадай — сүүлчээрлин эрмин шэн зориги бидэ хэ-зээшлэе мартахагүйбид. Эзэм-шээгч мартахагүйбид. Эзэм-шээгч, тинбшье дарагдаагүй Польшын шэн зоригто тэмсэлэ бидэ үндэрөөр сэ-рэнбид. Совет гэрээ дээрэ, удавһан өһөдүнгөө оронундаа сүүлчээрлэдэ Польшын сэргэ-гүүд болон Чехословакиин ар-ми манай сэргээгичтэй сүр хам-та дайлагдаа гэн.

Гитлеризмэ бута сохио хэ-рэгтэ партизанууд, патриодууд — подпольшинууд, харин дайнай нууцлын шатада Болгарини, Румынини арминууд, Венгериин сэргээгич чхастынууд хубитаа оруулаа, Албани, грег аравууд булмтаргашадта эсэргүүсэн үсэд нэрэргүүдэ дайлагдаа гэн. Немес коммунистуудай, Бүхэ антифашистуудай гит-леристэсэ засагаархитай шэн зоригтойгөөр абууһан тэмсэл-эсэ бидэ мартагддаггүйбид.

Совет хүнүүд Эсэргүүсэлтын хүдэлмэрин сэргээгичтэй шэн габьяа үндэрөөр сэргээдэг. Франциин, Италиин, Норве-гииин, Даниин, Бельгииин, Гол-ландиин болон Баруун Евро-пийн бусад оронундаа комму-нист партинууд эсэргүүсэлтэ хүдэлмэрин түрүү эргэнүүдтэ дөшөөдөг гэн. Немес хатуу шанга засагта эсэргүүсэн, эр-хэ сүүлчэй болон бээд да-нхай байдалай түлөө тэмсэлдэ тэднээр аравууды жагсаан болгоодог байгаа. Дайсадаа бута сохио илхын тулада олохон коммунистууд али на-һааа үгөө. Буудагайн алуулга-шадтай парти гэжэ француу компарти түүхэдэ оронхой.

Дэлхэйн хоёрдох дайнда союзнигай уялануудатаа үнэн сэжэ байһан манай-орон милли-терис Ление бута сохиогодоо айкабар эхэ үүргэ дүргэлэн юм. Агууэхэ хитад ардагтай нягта холбоотойгоор дайла-дагдай байгаа. Монголой Арадай Республикын сэргээгич хамтын дайсанга биднэрэй хамта эдэбхитэйгээр сохилсоо. Вьетнамай, Кореин, Азин бус-ад оронундаа патриодууд гүн булмтаргашадтай шанга тэмсэл абууһан.

Тэрэ үеин үйлэ хэрэгүүдэ бусахадаа, хамтын дайсада эсэргүү аравуудай сүр хам-тын байлдаан тухай хөндөгчид оруулахдаа дэлхэйн хоёрдох дайнай хуби заяан совет-гер-ман фронт дээрэ шидэтгэ-дэг байгаа гэжэ бидэ омогор-хон тэмдэглэнбид. Имангал энлэ фашис эээрхүг турхи-мжшүүл сэргээгичдэйгээ дала гаран процентые алдаһан гэ-шэ.

Эсэгэ оронсо хамгаллын Агууэхэ дайнда совет арадай гаргаһан баатаршалга агууэхэ, мартагддагуй юм. Дайнай оворын жэлүүдэй үйлэ зоригууды зөхөгүй олоор тооложо болохо — хүнүүдэй али наһа-най гашуудал ба илалтануудай баяр баясхалан. Дайшалхы шанга тулалдаануудта харуу-лагдаһан баатаршалга ба ажал дээрэ тулалдаһан нэрэ хүн-дэ гэжэ мэдэһэн.

Манай илалта Советск Со-юзын улхасорондын нэрэ хүн-дэ үндэр дээрэ үргөө гэн. Тэрэ совет хүнүүдтэ патриот-ическа мэдэрэлтэ шэнэ хүсэ-дэстэйгөөр түүхэдэ, биднэртэ -лелта зоригжуулхы шэн үн-дэрэн байгаа, байхшоо. Зо-оёохы асарч эхэ түсбүүднэ бодото дээрэнхэ бөлүүлхын, манай Эхэ орон — Совет Со-юзны эсэгч шадалай бэхжижэ-лийн, саешадаа хайбаран хү-жэжин тулада хэрэгтэй эршэ эсэс бидэ эндээшэ нэмээдэг байнабид.

Эсэгэ оронсо хамгаллын Агууэхэ дайнай илалта хадаа биднэртэй ходоодо байха хайн-дэр юм.

Гуульн обшествен арга шад-варын шолгогдана. Үнэргэн дүшөө жэлүүдэд дунгууды согсолго байхалаа, амгалан хүгжэлтын замда со-циализмн айкабар эхэ арга боломжонууд, булюу хайн та-ланууд үнэмшөөр харуула-гдаа гэжэ үндэстэ баримтатга-гөөр хэлэжэ болохо.

Булмтаргашадые сүүлчээр-лэдэн районунда ямар муу-хайгаар ханагдаһан байгаа гэн бг гэж аха үеин хүнүүд хайн ханадаг: онги зүдэ та-нагдаһан Газарей нуруу, үнэ-һэн тоборг болгодоһон гэр-нүүд, унтаршалан домонууд, хүнхэнэй шахтанууд.

1700 шахуу хот болон по-сёлгоуд, худөө нотагай 70 мянган нуурын тосхонууд хан-дэргалдаа үхэбтэ гэн. 25 миллион шахуу хүн гэр байр-гүй үлэхөө. Хэдэн арбаад мян-ган промышленна болон хү-дөө ажэжин предпрятинууд эбдэгдэн байгаа. Дайнай гал дүлэн ард зонийнай ажа-лаар байгуулагдаһан ороной национальн баялгатай гурба-най нэгэ хуби шахууень урб-э-нэй байна. Тибэ лабашье тээршуулшгүй, үлэ аймагш-тай гэгдэлдэ болгошо олон мил-лион совет хүнүүдэй али наһые хээсэ сагта юугээршье хэмжээ-лэшгүй.

Манай орондоо ушаруула-гдаһан хандаргалта болон хо-хиоллууд манай оронини гэгдэлдэ оруулжа, баруун сронундаа дүлдүдэнги болго-хо гэжэ социализмдэ дүрагуй дүснүүд хара ханандаа най-даа. Теэд энэ удавһан тэдэ-нэр буруутга. Хүдэлмэришэн, колхозни, д болон интелли-гентин үсэд нэртүүр, шэн габьяата ажалай ашаар даиса-лай хандаргалтан хото болон бүрхүүнүүд, завод болон фаб-риканууд үнэнхэн тоборг соо-һо болоһон байна. Промыш-ленностьда дайнай урдахи үеин үйлдэбрийн хэмжэээ үйлхлын тулада СССР-тэ орой-лоол 3 жил, харин худөө ажэ-хятад — 5 жил хэрэгтэй болоһон юм.

Энэ хадаа үшөө нэгэ баа-таршалга, дайнай хүлээгч хүснэ жэлүүдтэй зохёон бай-гуулхын орондоо совет хү-рөөтэй гаргаһан баатаршалга болоо шуу. Социалис байгуу-лалтын нур жагаланта үг зор-иглогондөөр урмашан зориг-жон орон ард үсэ хэмэ шадхаб гэжэ энэ баатаршалга гүнзгэ-гүй тодоор харуулаа бэлэй. Тэрэнхэй хойшо манай орон экономоическа, социальн-по-литикэсэ болон оюун хөгжэлтын хүржэлтэн бүхэ үлгэрлүү-дээр ходоо гаргашаа дабшаа гэн.

Мунөөнэй совет обшество гэжэ үнэнхэн хэмжээндэ хү-жээгич экономоической обшество мун, дайнай урдахи үеин бай-далтай сасуулба, ороной на-циональн доход 16 дэхин эхэ болоо, промышленнаа прот-дукци бүтээлгэ 24 дахин дээ-шлээ. Манай индустри хүн-дэ, социальн-политикэсэ ха-ригсалан болон өһо гуримүүд дабшаа гэн. Мунөө СССР дэл-хэйн ямаршье ондоо гүрэндэ орхоодо эхэ шэрээ ба булад, нефть болон газ, цемент бо-лон минеральн үзгүүжүүлэ, станок, тракторнууд болон та-рха хурвадаг комбайнууды, бусад олсн түүхэлэй продукци бүтээн гаргана.

Үйлдэбрийн байгууламжада болон науучно-техническэ хэм-жээндэ гүнзгээгич эхэ хуби-лалтунууд болоо. Атомна, ра-кетно-космическа, электронно — олон микробиологическэ гэжэ зэргин промышленностини шэ-нэй хайбарнууд байгуулагда-хай. Ороной түбтэ ба Ураал-дай, Сибириэтэ болон Алас-Дурны түбтэ, Дунда Азида бо-лон Закавказида — бүхэ га-зар нотагудтайман үйлдэб-рийн түгэс комплекснууд бү-рилдэнхэй гү, али бурилдуу-дэгдэжэ байгаа юм. Оронмай танаһэн тээхэ хусэнэй линиүү-дээр, нефть болон газ дам-жуудлаа сорогонуудаар бүр-хэвөөд. Олон мянган кило-метртэ каналууд зурьса та-тагдаа, хээсэ нэгтэ гандажа байһан газрын хоһон дай-нундаа хубилаа, бүр нэмэг газарунда үржээлгэ боллоо. Эхэ оронийнай экономоичес-ка картэн элэ арбаад жэл-лүүдэй туршада үнхөөрөөл зангидахаа болитороо хуби-лаа.

Обшествен үйлдэбрийн гол хүсэн, тэрэнэй зохёон байгуулхы хүсэн эхээр хуби-лаа. СССР-тэ мунөө мэргэжэл түгэс, эрдэмтэй кадрнууд олон юм. Хүдэлмэришэд бо-лон колхознигүүдэй мэргэжэл шадбары, орьхики болбосорол болон тусхай мэдээшүүднэй нилээд хайжарва. Манайд инженер болон эрдэмтэдэй айкабар томо отряд байгуу-лагдаа юм. Дайнай нууцла-гэд совет эрдэм ухаан болон техникэ дэлхэйн науучно-техни-кэсэ дэбжэлтын гол шухала шэглэлүүдтэ элгэ эхэ ам-жалтанууды нэгтэ бэшэ туйла-лай байна. Түрүүшын атом-эй электростанци болон тү-рүүшын атомна ледокол Со-ветск Союзда байгуулагдаа. Түрүүшын хэмэл одон эндээшэ тэмдэгдэ, Совет гражданин Юрий Гагарин дэлхэе той-рон дабшадаг замтай үндэр-өөр бумбарсэг дэлхээгээр хар-һан түрүүшын хүн болоо юм.

Мунөөнэй совет обшество ард зоной ажана байдалай сэг үргэлжэ хайжаржа бай-на обшество мун. Экономои-кэсэ түргэнөөр дэбжээжэ шөдөнһанайгаа ашаар арадай эмхэе саешадан хүтжөөжэ-лээ хамта ажалшадтай эрилтэ хэрэгжэе бүри дүүрэнээр хангаха хэрэг эхлэжэ, гэжэ та-

лааршөө гайхамшг үрэ дүн-болгоо туйлаһан байнабид. Бодоого олоо дохдуудын хүн бүхэн дээрэ абхана харабал, дайнай урдахи хэмжээг 6 га-ра дахин үлүүлдэгдэн бай-на. Гэр байрын барилга ай-лаһууд үнэмшөөр хариула-гдаа гэжэ үндэстэ баримтатга-гөөр хэлэжэ болохо.

Булмтаргашадые сүүлчээр-лэдэн районунда ямар муу-хайгаар ханагдаһан байгаа гэн бг гэж аха үеин хүнүүд хайн ханадаг: онги зүдэ та-нагдаһан Газарей нуруу, үнэ-һэн тоборг болгодоһон гэр-нүүд, унтаршалан домонууд, хүнхэнэй шахтанууд.

Мунөөнэй совет обшество ард зоной эхэ эрдэм хур-гуулайтэй, соёл болбосорлойтэй, оюун ухаанай эхэ баялгатай болон обшество юм. Хэрбээ дайнай урда тээ гол түлбэ бар хүсэнэй ажал хэдэг хү-дэлмэрилшээдэй дунда 100 хүн соһоо табаниини тэдэ-дэ гү, али дунда хургуу-лтай байһан һаана, мунөө тэднэй тоо 82-то хүрбэ. Ма-най үеин хүн хадаа эхэ юмэ мэдэжэ, политикэсэ талаар үржэжги, ухаан бодолой үн-дэр эрилтэстэй хүн юм.

Мунөөнэй совет обшество айкабар эхэ социальна асуу-далнуудтай шидхэгдэн об-шество мун. Бүхэ нитын ха-дэ, илсаанууд болбосорлоороо шэн шатада гаргагдаа, хү-дэлмэришэн анги, тарашад болон интеллигентин холбоон батажаа. Хот болон хуа-дөөгэй, бар хүсэнэй болон уха-най ажалай хоорондоо би-и байгаа нилээд эхэ илгануу-рые дабаха замаар бидээр улам саһаа дабшабид. На-чхунууд болон ард үндэстэ-тэй хайбаран хүжээлээ, тэ-дэнэр али бүхэ талаар бээ бээдэ оиртоно. Түүхэдэ хэ-зээшье үзэгдөөгүй шэнэ соци-альна болон интернациональ-на нэгдэл болгошо совет габьяата хүн бүлэдэ хобайтай байһанаа хүн бүхэн ухаан сэдьхээгээрэ гүнзгээрөө ойл-гын мэдэрэд болонхой.

Мунөөнэй совет обшество үнэн бодото демократини, эрхэртэн бүхэнэй нэрэ хүндэ болон эрхэнүүднэ хүндэлдэг, тэднэй үндэр харюусалгы мээрлэдэг обшество юм. Ма-най ажалшад оронийгоо, коллективизингээ ажал хэрэ-гүүдтэ улам үргэнөөр, эдэб-хитэйгээр хэбэвдана, ард зо-ной өөригөө социалис өһоор хүтэлбэрлэхэ гурим улам на-гичуулагдаа.

Агууэхэ Илалтын хүлээр 40 жил үнэргөөд байхдаа. Со-ветск Союз коммунист эрээ. Гүрээ тээшэ бата найдамайгаар шэнэ зам гаргажа яваа, хай-баран хүжээжэ байгаа түгэс гурим болоод байна.

Манай амжалтанууд араса-шадтай эхэ Гэбшэе хүжээл-тын диалектишэ ямар бэ-хээдэ, туйлагдаһан амжалта-нуудай үндэрөө түүхын шэн хараа замнууд харгадаа, ард зоной урда бүри орбо, бури харюусалгатай зорилгонууд та-бигдадаг юм. Мунөөшье би-днэй урда тэмсэ зорилгонууд та-бигданхай. Ушар юм бг гэд-хэдэ, обшествен али бүхэ а-лаар — тэрэнэй экономои-кэсэ, социальн-политикэсэ ха-ригсалан болон өһо гуримүүд дабшаа гэн. Олон миллион совет хүнүү-дэй ажал болон ажабайдалай бүхэ эрхэ хүжээлүүдтэ шэнэ дээдэ шатада гараха ябадал болоо.

Шидхэгдээгэр болон шух-ала зорилгонуудта КПСС-эй ЦК-гай апеллин Пленум зор-иулагдаа юм. Совет обшес-тавин социальн-экономоическа дэбжэлтэ нилээд эхээр түр-гээдэг гэжэ манай энэ үеин гол зорилго гэжэ парти тоо-лодоо. Тус зорилго хадаа ма-най бүхэ ажабайдалай яба-дар, доодондхыс, гададын-һан эрхэ байдалаар табигда-хай байна. Энлэ түбхын түр-үүн оюн тухай хэлэгдэнхэ гэгдээд, арадай эмхэе эрэм-жэй шангаар, бушуу түргэ-чөөр хүжөөжэ шухала. Тин, хэдэ тэрэ хүжээлээ наууч-но-техническэ ухаан бодолой эгэлл шэнэ туйлаһануудта сүм үндэлхэ ёһотой. Эконо-моическэ тингээжэ хүжөөжэ шадбары ард зоной ажа-байдалые саешадан хайжа-руулаха, ороной экономоическа болон оборонотой түгэс хүсье бэхжиүүлэхэ, хүжэжэн социаль-мэе али бүхэ талаар хари-жуулан хайжаруулаа шадхаа байнабид.

Арга боломжонуудаа эрхим хайнаар ашгалаа, эсэсэй үн-дэр үрэ дүнгүүднэ туйлаха гэжэ мунөө экономоическа хүжэлтын гол зүйлнэй бо-лонхой. Тин мунөө тохобло-доо байһан экономоическа байдлыгээ эгэлл энэ талаһаа сэргээжэ шухала. Багахан сэг соо, түүхэдэ богонихон бол-торто биднэр ажалай бүтээ-хын, продукциин шарнай, бү-хэ дээрэ үйлдэбрийн аша урын талаар эгэлл түрүү ху-дэда гарха ёһотойбид. Мун-өөдэрэй шанга эрилтэ эгэлл тимэ болонхой.

Энэ сорилго туйлаха гол хэ-дэ хадаа науучно-техническэ дэбжэлтэ асуудал. Тэрэнини түргээжэ асуудлыг эр ам-жалтатгайгаар шидхээбиди, эрдэм ухаан болон техникни гүйлгэлтүүднэ арадай ажа-дэ хураа үрээтэйгөөр, үр-гэнөөр хэрэгжээ шадхабиди. И, эгэллэмэй манай хү-жэлтын ябеса, капитализмтай хээсэ байгаа экономоическа му-рысөөнэйнай дүн шидхээжэ эхээр дүлдидеаа гэн.

Тобшоор хэлээдэ, түүхын шэнэ шатада совет обшес-тын үмэнэ табигдажа байгаа — зорилгонууд онсо эхэ гэжэ. Гэбшэе биднэр тэднине амжалтатгайгаар шидхээжэ бүхэ арга боломжотойбид, тимэ та-биһан зорилгонуудаа заатагүй дүүргээбид.

эзэнини туйлахын түлөө олон талаараа шэнэ, хойшо-дуулагдашгүй хэмжэнуудыг бэлүүлэхэ шухала. Ушарын эгэлл социалис ажыхэ эрхи-рэгч экономоическа болон социальна хүтэлбэригн түү-эл мээр болон олол аргачну-ды мунөөнэй эрхэ байдал-тай, тэрээлэн хольн хараа-дахи хүжэлтын эрилтэнүүдтэй төвөрлөдөш хушала.

